

Vooruitblik op hybride werken

Inhoud

1. Conclusies
2. Figuren en tabellen

Binnenkort wordt het voor medewerkers van de gemeente Dordrecht mogelijk om weer voor een deel op kantoor te werken. Medewerkers keren dan niet 1:1 terug naar de oude situatie op kantoor maar er wordt aangesloten bij de wens van medewerkers om gemiddeld 50% thuis/elders te werken en 50% op kantoor. Ook bij de Bibliotheek AanZet is dergelijk kantoor/thuiswerkbeleid van kracht.

De gemeente heeft het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) daarom gevraagd een enquête uit te voeren naar wat er voor medewerkers nodig is om goed hybride te kunnen werken, zowel op kantoor, elders als thuis. Voor welke activiteiten komt men naar kantoor? Wat betekent dat voor de indeling van ruimtes? Welke voorzieningen zijn op kantoor en thuis nodig? De antwoorden zijn ook van belang voor de inrichting en het gebruik van de nieuwe locatie 'Huis van stad en regio'! Het Onderzoekcentrum Drechtsteden geeft de resultaten van de enquête weer in deze factsheet.

Er hebben in totaal 538 mensen aan het onderzoek deelgenomen, waarvan 46 werkzaam via de Bibliotheek en 492 via de gemeente. Onder medewerkers van de gemeente is de respons 42%, bij de Bibliotheek 70%. In deze factsheet wordt ingezoomd op de vooruitblik van ambtenaren en medewerkers van de Bibliotheek. De figuren en tabellen geven alleen inzicht in de antwoorden van de medewerkers van de gemeente. De antwoorden van medewerkers van de Bibliotheek zijn in een afzonderlijke factsheet opgenomen.

1 Conclusies

Tabel 1 *Waarom thuiswerken en waarom op locatie werken?*

thuiswerken	op locatie werken
1 geen reistijd	1 directe contacten collega's
2 minder afgeleid door collega's	2 samenwerken met collega's
3 flexibele werktijden	3 afstemming tussendoor
4 dag zelf kunnen indelen	4 teamvorming

Voor **80%** van de ambtenaren en 70% van de Bibliotheekmedewerkers is het werk niet locatiegebonden. Bij de Bibliotheek is dat iets minder het geval omdat een deel ook extern mobiel is over meerdere locaties.

Zo'n 70% van de deelnemers aan de enquête heeft als locatie het Stadskantoor, de rest werkt vanuit een andere locatie.

38% van de medewerkers van de gemeente komt op de fiets en 19% met het OV. 18% van de medewerkers op het Stadskantoor gebruikt de betaalde parkeergarage en 17% parkeert (gratis) elders. Bij de Bibliotheek is het gebruik van de betaalde parkeergarage vergelijkbaar (16%) maar maakt een groter aandeel gebruik van parkeren (gratis) elders en komt men wat minder vaak met de fiets.

Werken op locatie

De mogelijkheden en voorkeuren van de medewerkers van de gemeente om thuis, hybride of op locatie te werken zijn verdeeld: 25% wil alle dagen thuiswerken of één dag naar kantoor komen, 23% zal alle dagen naar kantoor komen of één dag thuis werken en 52% wil het thuiswerken en op locatie werken verdelen (dat wil zeggen 2 tot 3 dagen op locatie en 2 of 3 dagen thuiswerken).

Bij de activiteiten die men op kantoor wil uitvoeren gaat het om vergaderingen, samenwerken in een team, wisselend persoonlijk overleg en individueel werk aan een bureau en in mindere mate het ontvangen van bezoekers of het gebruik van apparaten. Van de medewerkers bij de Bibliotheek verwacht 31% alle dagen naar kantoor te komen of één

dag thuis te werken en 56% het op locatie en thuiswerken te verdelen (dat wil zeggen 2 tot 3 dagen op locatie en 2 of 3 dagen thuiswerken).

43% van de medewerkers van de gemeente verwacht op **vaste** dagen naar kantoor te komen. Qua werkdag is de verwachting dat men **iets vaker de ochtenden** dan de middagen naar kantoor zal komen en het zal het minst gaan om de vrijdag en de woensdag. **26%** is zeker en 40% misschien bereid om een andere dag naar kantoor te komen, 34% niet¹. Bij de Bibliotheek verwacht 24% dat ze op een vaste dag naar kantoor zullen komen. Hier verwacht een kleiner deel op vrijdag en donderdag en een iets groter deel op woensdagmiddag naar kantoor te komen.

64% van de medewerkers van de gemeente heeft meestal of altijd op kantoor een flex werkplek nodig en **47% een vaste werkplek**. Zo'n 34% heeft een focus flex plek, een geïsoleerde of een plek voor kleine overleggen nodig. En 22% verwacht een vergaderzaal nodig te hebben.

We zien dit ook terug bij wat medewerkers belangrijk vinden om goed op kantoor te kunnen werken. **Individuele concentratie/belplekken en kleine vergaderruimtes vindt men belangrijker** dan (middel) grote vergaderzalen en persoonlijke aankleding. **Nog belangrijker vindt men het daglicht, verlichting, verwarming, ventilatie, geen geluidsoverlast en een juiste akoestiek**. De basis van een arbotechnisch gezien goede kantooromgeving moet op orde zijn. Bij medewerkers van de Bibliotheek liggen de percentages iets anders, maar de prioriteiten zijn vergelijkbaar.

Thuiswerken

74% van de medewerkers van de gemeente is tevreden over de thuiswerkplek. 26% (nog) niet.

Het is prettig omdat men efficiënter kan werken en er geen reistijd is. Ook kan men privé en werk beter te combineren. Wat is minder prettig aan het thuiswerken? De drie belangrijkste redenen: er is minder contact met collega's, er ontstaat de neiging om meer te werken, het is eenzamer. Voor medewerkers van de Bibliotheek zijn de redenen vergelijkbaar. Wel is een kleiner deel (57%) tevreden over de thuiswerkplek en 43% dus daar niet tevreden over.

De vier belangrijkste redenen om ook in de toekomst thuis te werken zijn:

1. geen reistijd
2. minder afgeleid door collega's
3. flexibele werktijden
4. dag zelf kunnen indelen

Dit geldt zowel voor de medewerkers van de gemeente als voor de medewerkers van de Bibliotheek.

De vier belangrijkste redenen om in de toekomst juist op locatie te werken, zijn:

1. directe contacten collega's
2. samenwerken met collega's
3. afstemming tussendoor
4. teamvorming

Dit geldt zowel voor de medewerkers van de gemeente als voor de medewerkers van de Bibliotheek.

80% van de medewerkers van de gemeente en 74% van de medewerkers van de Bibliotheek **verwacht dat** het **samenwerken** zal veranderen als er **hybride wordt gewerkt**.

Ongeveer de helft van de medewerkers van de gemeente geeft aan hulpmiddelen zoals een mobiele telefoon en een laptop van het werk en duidelijkheid wanneer je waar werkt nodig te hebben om goed te functioneren als hybride werken de norm wordt, een derde heeft tevens een betere thuiswerkplek nodig. De helft van de medewerkers van de Bibliotheek geeft aan een goede thuiswerkplek en duidelijkheid wanneer je waar werkt nodig te hebben en een kleine derde van hen wenst hulpmiddelen zoals mobiel en laptop.

"De dinsdag en donderdag zullen de piekdagen blijven, omdat veel collega's ook rekening moeten houden met de thuissituatie"

"Hybride vergaderen op kantoor: goede faciliteiten, zoals wifi, camera, microfoon. Dan kan iemand die thuiszit, gelijkwaardig mee vergaderen.

Verder is het nog steeds zo dat we heel veel verantwoordden. Mag het ietsje minder? De werkdruk is torenhoog!"

¹ Daar zijn diverse redenen voor genoemd. Er zijn bijvoorbeeld vaste dagen van kinderopvang

33% van de medewerkers van de gemeente geeft aan dat de **lichamelijke gezondheid** is **verslechterd** en iets minder (**29%**) geeft aan dat de **geestelijke gezondheid** is **verslechterd**. Bij de overige 67%-71% is het hetzelfde gebleven of juist wat verbeterd. Onder medewerkers van de Bibliotheek wordt verslechtering (zowel van lichamelijke als geestelijke gezondheid) wat minder vaak ervaren.

Zo heeft **46%** van de medewerkers van de gemeente en 38% van de medewerkers van de Bibliotheek **meer werkdruk ervaren**.

Bedrijfsrestaurant

Aan medewerkers van het Stadskantoor zijn vragen voorgelegd over het restaurant. Dit in verband met de komende aanbesteding.

Voor Corona lunchte ongeveer 30% dagelijks of enkele keren per week in het restaurant. Vanaf het hybride werken is 22% dit nog van plan.

Iets meer dan de helft van de medewerkers van het Stadskantoor komt vrijwel nooit in het restaurant of neemt er eigen brood mee.

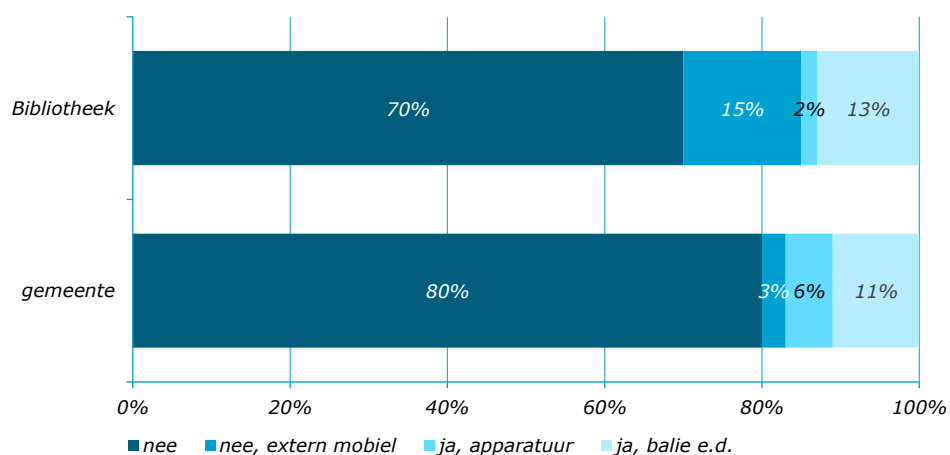
Er wordt gemiddeld zo'n 2,75 tot 3 euro per persoon besteed. Ongeveer 3 op de 10 koopt er broodjes, salades etc. of soep. Een vijfde tot een kwart kiest voor een warme snack of zuivel/sap of fris.

40% heeft behoefte aan meer gezonde producten en eveneens 40% wil graag hetzelfde als voorheen. 21% stelt vegan of meer vegetarisch of meer keuze en variatie op prijs.

44% van de medewerkers van de gemeente overweegt ook af en toe wel eens in de stad te gaan lunchen.

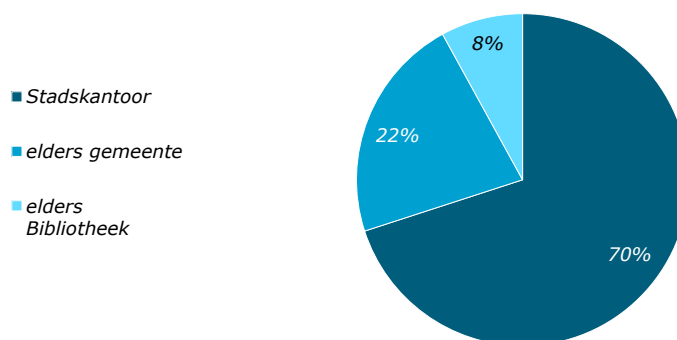
2 Figuren en tabellen

Figuur 1 Is het werk locatie gebonden (n=538)

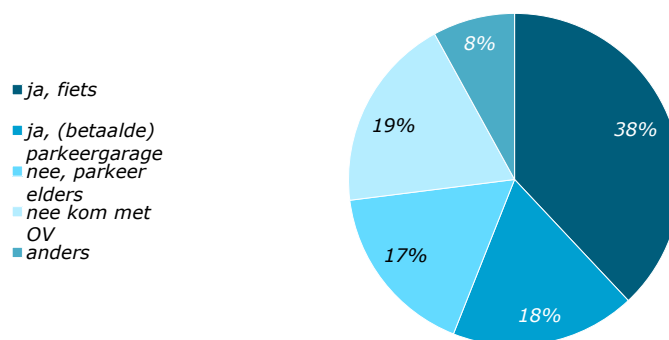

Het aantal respondenten (n=538) wordt aangegeven met de n van nummer

Figuur 2 Op welke locatie werk je normaliter? (n=538)

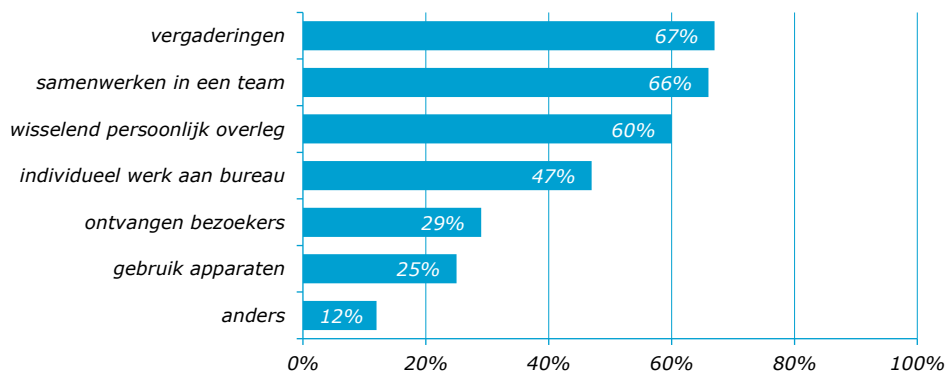

Figuur 3 Gebruik parkeerruimte in/nabij Stadskantoor? (n=492)

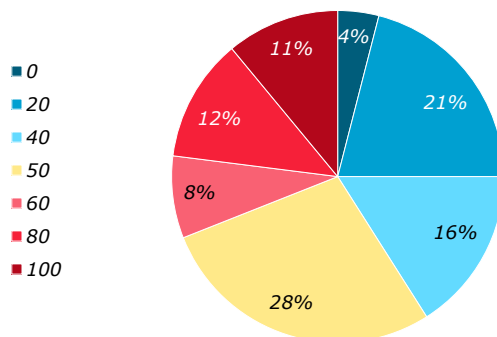
Anders: wisselend fiets/auto of fiets/OV, wisselend betaald of gratis, kom met scooter. Motor buiten bij het Stadskantoor

Figuur 4 Welke activiteiten wil je op kantoor uitvoeren? (n=492)

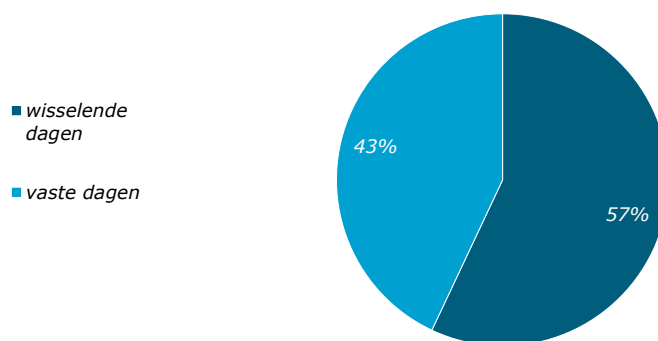
Anders: gebruik printers, volg/geef trainingen, werk is locatiegebonden

Figuur 5 Hoe ziet waarschijnlijk jouw verdeling tussen thuiswerken en op locatie werken eruit? (n=492)
Als je zelf de keuze zou maken % op locatie

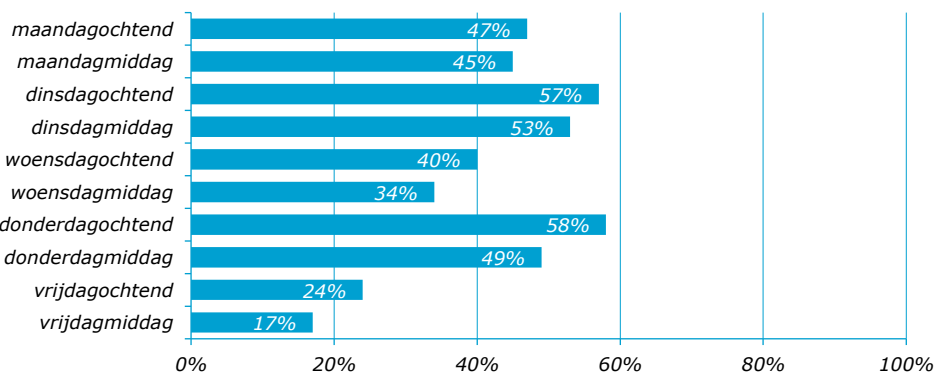

Leesvoorbeeld: 0% is 0% op locatie, 100% thuis. De meerderheid werkt gewoonlijk 4 of 5 dagen; 50% betekent dan 2-2,5 dagen op kantoor.

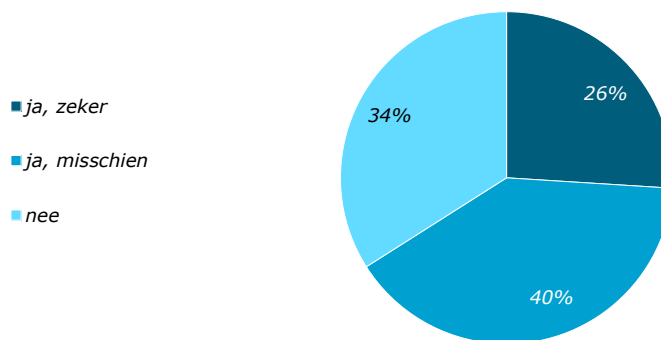
Figuur 6 Als je op kantoor gaat werken, is dat dan op wisselende dagen/tijden of op vaste dagen/tijden? (n=492)

Figuur 7 Wanneer wil je naar verwachting op kantoor komen werken? (n=492)

Figuur 8 Ben je bereid op een andere dag naar kantoor te komen als je hierdoor (extra) op kantoor kunt werken? (n=492)

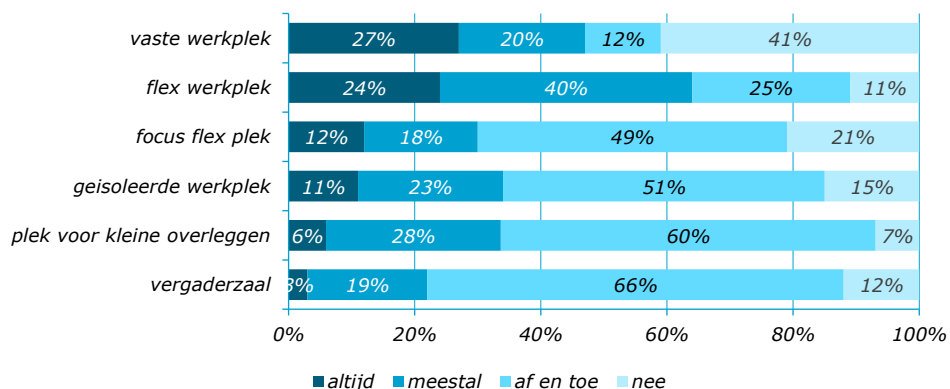
i

"Ik ben afhankelijk van bestuurlijke en andere overlegtijdstippen"

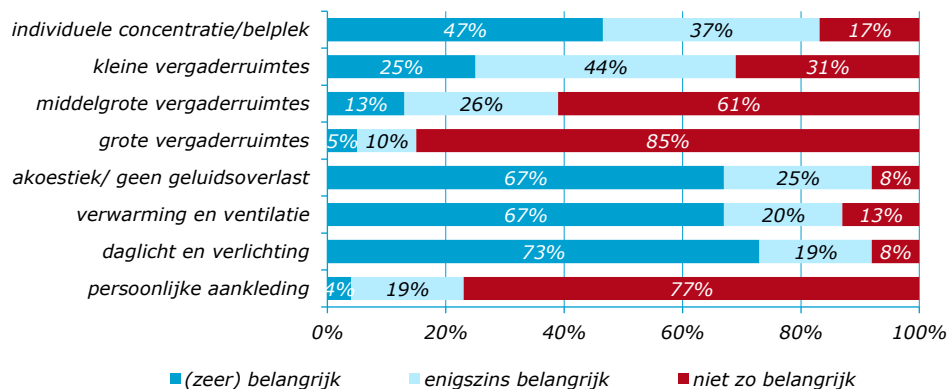
"Ik moet voor mijn functie dagelijks op het werk aanwezig zijn"

woensdag kan, vrijdag niet: oppas kleinkinderen"

Figuur 9 Als je op kantoor komt werken, wat voor werkplek heb je nodig? (n=492)

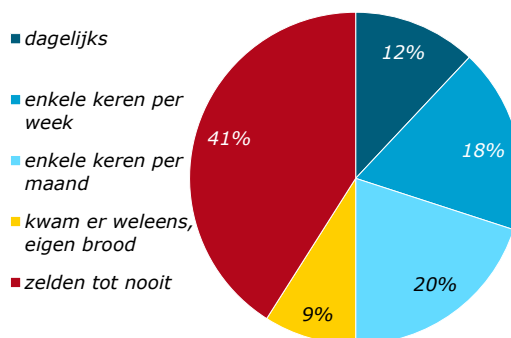
Figuur 10 Wat is belangrijk om op kantoor goed te kunnen werken? (n=492)

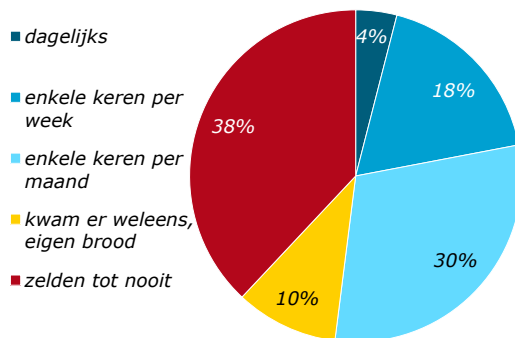
Definitie vergaderruimtes: klein: <8 personen, middelgroot: 8 tot 15 personen, groot > 16 personen

Bedrijfsrestaurant Stads Kantoor (n= 360)

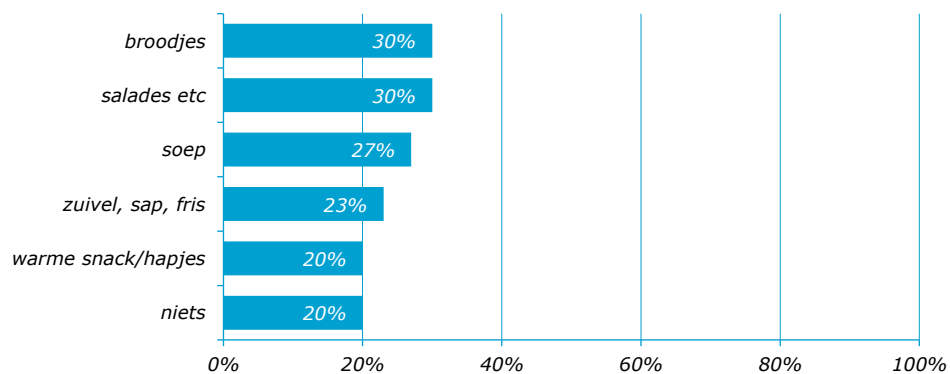
Figuur 11 Hoe vaak lunchte je in het restaurant in het Stads Kantoor (voor de Coronamaatregelen)

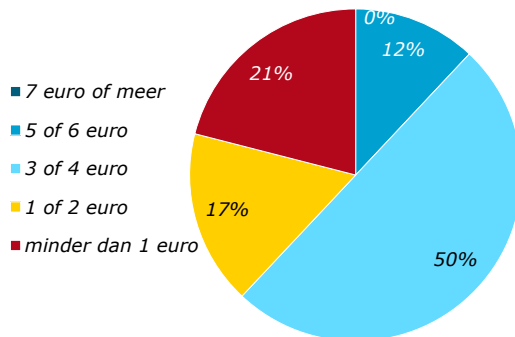
Figuur 12 Hoe vaak ben je van plan te gaan lunchen in het restaurant in het Stadskantoor (vanaf 1 september)

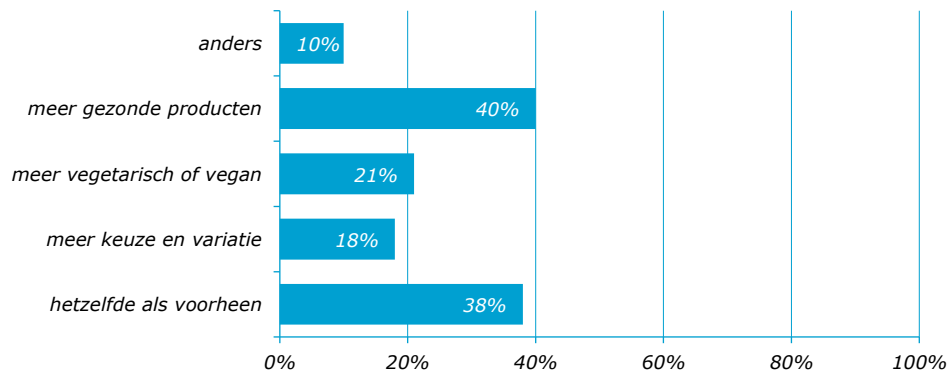
Figuur 13 Wat denk je te gaan gebruiken/kopen?

Figuur 14 Wat besteed je per keer ongeveer aan de lunch in het restaurant voor jezelf? (n=344)

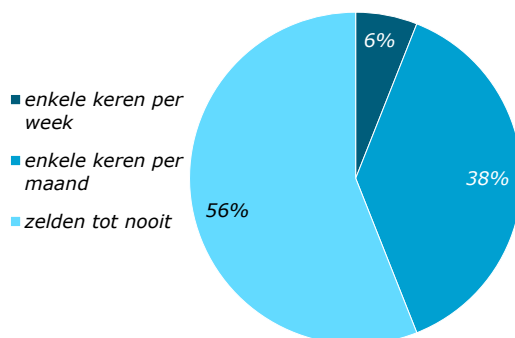

Figuur 15 Aan wat voor assortiment heb je zelf het meest behoefte? (n=333)

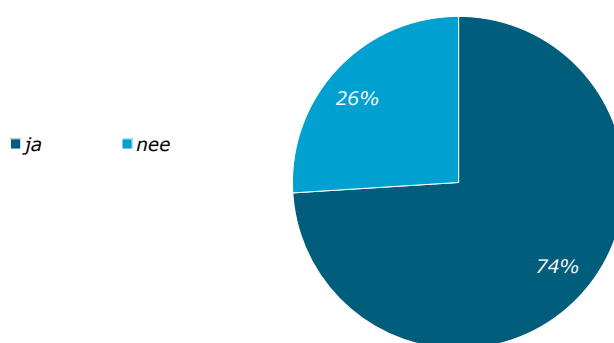
"De salades gezonder maken, zonder dressing, maar dat je zelf dressing kunt pakken die je wilt."

Figuur 16 Hoe vaak ben je van plan te gaan lunchen in de stad? (n=356)

Thuiswerken (n=451)

Figuur 17 Ben je tevreden met jouw thuiswerkplek?

"Ligt aan de zonkant van woning, wordt dus te warm. Beschik alleen over een kleine laptop. Geen ruimte voor groter scherm"

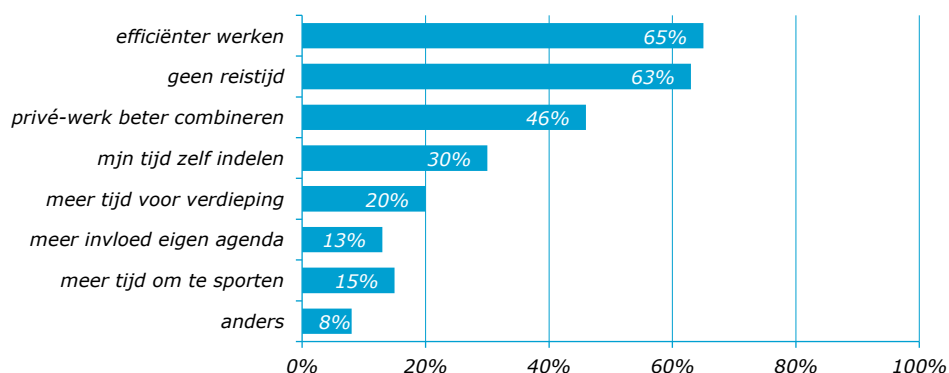
Tabel 2 Wat kan beter? (n=117)

tonderwerp	aantal keer genoemd
(gebrek aan) ruimte	21
eigen werkplek	15
bureaustoel	35
bureau	19
in hoogte verstelbaar bureau	8
laptop/computer/PC	31
beeldscherm	27
internet	5
telefoon	4

Diverse medewerkers noemen meerdere punten die beter kunnen

Figuur 18 Wat vind je prettig aan thuiswerken?

Er konden drie antwoorden worden aangekruist

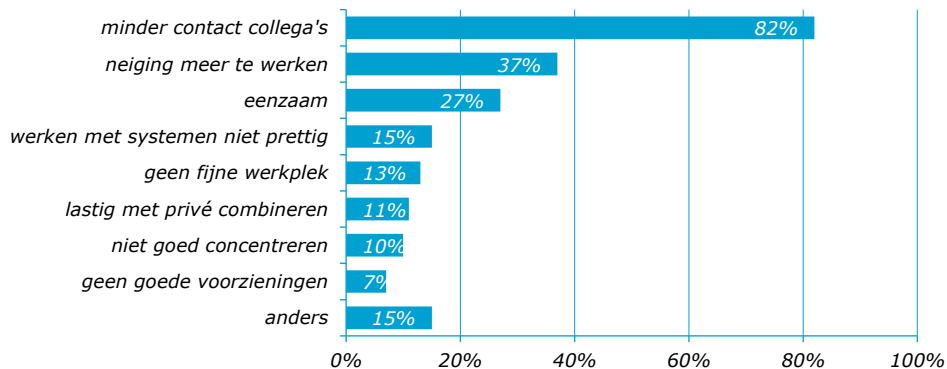
Anders: beter concentreren, i.v.m. hygiëne, geen reistijd tussen afspraken, sportmogelijkheden

"hygiëne: thuis ben ik de enige die het toetsenbord en de muis gebruikt en hier let ik op dat deze schoon zijn"

i
 "Sinds het thuiswerken is er nog minder tijd om zelf rustig aan iets te werken. De frequentie van contact via de telefoon en mail is extreem toegenomen"

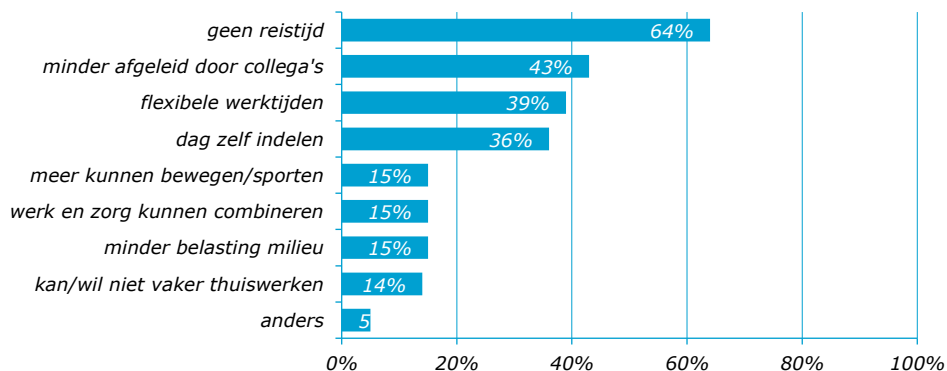
i
 "Ik werk vaak aan de balie van de Stadswinkel. Dan is thuiswerken geen optie"

Figuur 19 Wat vind je minder prettig aan thuiswerken?

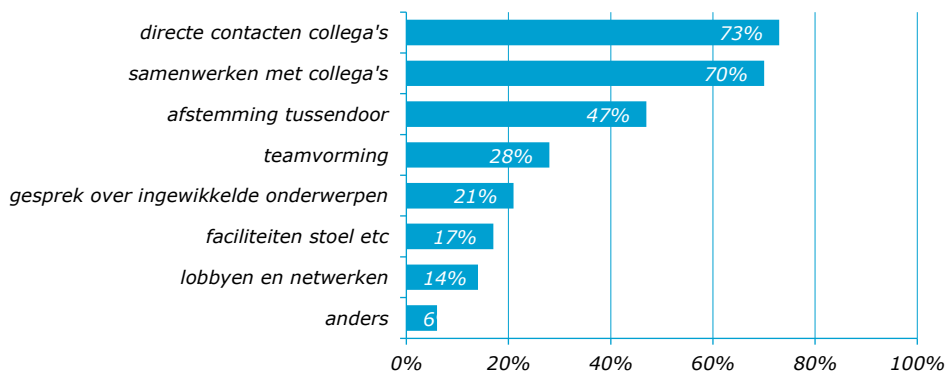
Anders: privé en werk lopen door elkaar, mis informatie, interactie, saamhorigheid, inspiratie, kans op langs elkaar heen werken, kan thuis niet bij bepaalde systemen

Figuur 20 Wat zou een reden zijn om ook in de toekomst thuis te werken??

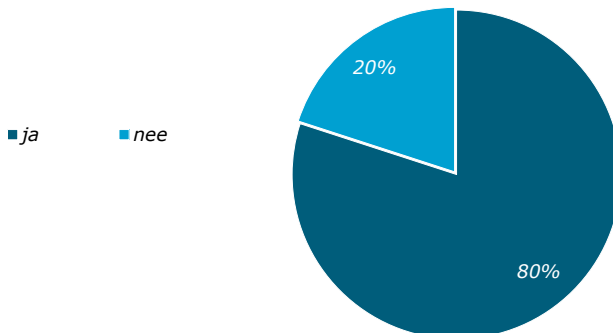
Anders: efficiënter werken, geconcentreerder, rustiger starten

Figuur 21 Wat zou een reden zijn om in de toekomst juist op locatie te werken??

Anders: werkzaamheden zijn alleen vanaf locatie mogelijk (balie, museum, Bibliotheek, brugbediening, BHV)

Figuur 22 Zal het samenwerken veranderen als medewerkers hybride gaan werken?

"Het werken op afstand schept een grotere afstand tussen collega's."

"Als we willen dat mensen echt goed thuiswerken, moeten we serieuze middelen (desktops / schermen / camera / microfoon / etc) ter beschikking stellen."

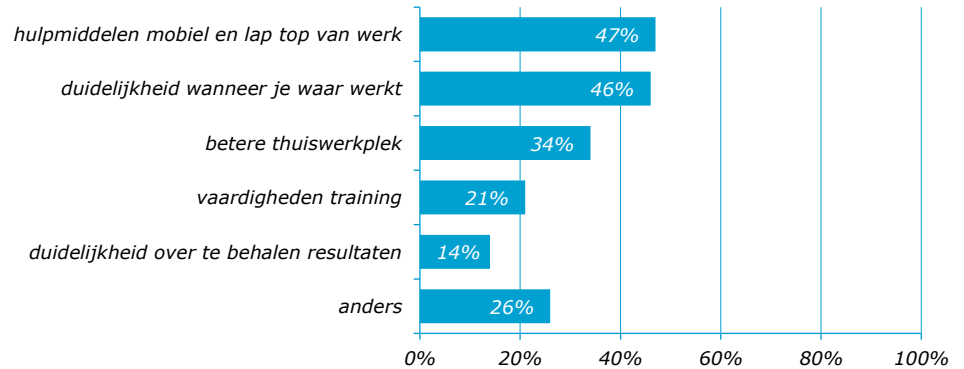
"Er wordt vaak alles maar achter elkaar gepland, waardoor zelfs eten en drinken tussendoor soms al lastig is."

"hulpmiddelen op kantoor die het hybride werken met thuiswerkende collega's mogelijk maken"

Tabel 3 Aandachtspunten bij hybride werken

minder of maar met deel persoonlijk contact
bereikbaarheid goed regelen
faciliteer live overleg met MS Teams
aandacht houden voor teamgevoel
overzicht houden wie wat doet

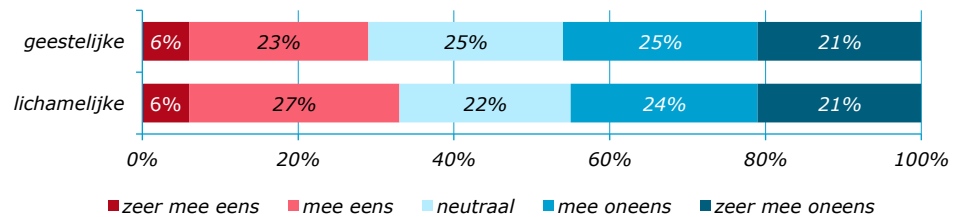
Figuur 23 Wat heb je nodig om goed te functioneren als hybride werk de norm wordt?

Anders: thuis- en reiskostenvergoeding, hybride vergaderzalen, werkruimte thuis, contactmogelijkheden met collega's binnen en buiten het team

Effect op gezondheid

Figuur 24 Mijn.....gezondheid is verslechterd

Toelichting: Met lichamelijke gezondheid bedoelt men bijv. conditie, mate van fysieke klachten (zoals pijn in de rug of hoofdpijn), slaaprust
Met geestelijke gezondheid bedoelt men bijv. mate van stress of piekeren en in hoeverre je lekker in je vel zit en gelukkig bent.

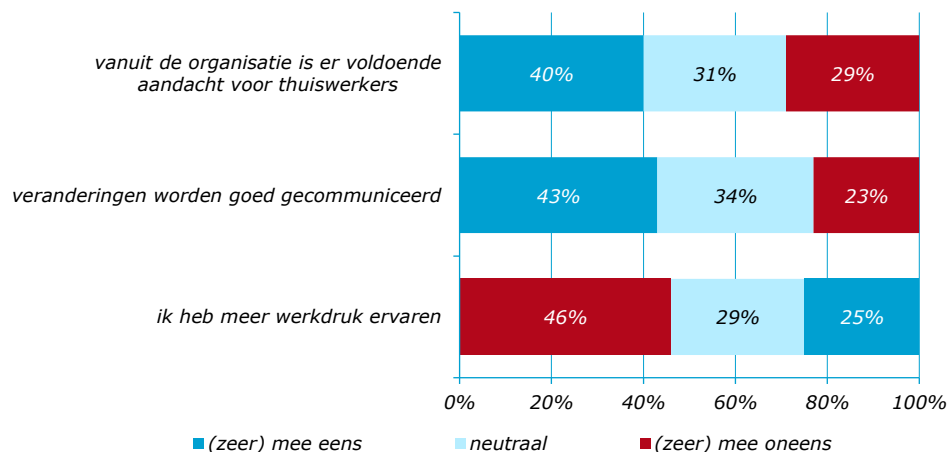
Tabel 4 Is de gezondheid verslechterd? (n=431)

	aandeel
ja, lichamelijk én geestelijk verslechterd	18%
ja, alleen lichamelijk verslechterd	15%
ja, alleen geestelijk verslechterd	11%
nee, weinig veranderd	10%
nee, lichamelijk of geestelijk verbeterd	13%
nee, lichamelijk én geestelijk verbeterd	33%

"minder beweging omdat je niet meer dagelijks naar het werk fietst. scheidslijn tussen privé en werk vervaagt. Geeft onrust en stress."

Figuur 25 Stellingen over werken op locatie

"Als we MS-teams overleg hebben met een deel op kantoor en een aantal mensen thuis, hoe doen we dat dan? Ik zou daar graag een oplossingen voor zien."

"Persoonlijk contact met mijn leidinggevende zou ik zeer hebben gewaardeerd. Alleen al de vraag stellen, hoe is het met je?"

"Voer organisatiebreed vergadertijden van max. 50 minuten en 10 minuten pauze in"

Het OCD streeft naar hoge kwaliteit van de informatie in deze factsheet. Heeft u nog suggesties of aanvullingen, laat het ons dan weten.

Tabel 5 Toelichting bij stellingen

minder of maar met deel persoonlijk contact
bereikbaarheid goed regelen
faciliteer live overleg met MS Teams
aandacht houden voor teamgevoel
overzicht houden wie wat doet

Tabel 6 Voorbeelden van open antwoorden op de vraag: Wat heb je nodig bij het hybride werken

idee
Goede hulpmiddelen zoals mobiel. telefoon(kaart), laptop, printer
Goed functioneren van MS Teams ook in hybride situatie
Zou deels op locatie (Stadskantoor) willen werken
Er is behoefte aan onderling contact
Een goede inrichting van de werkplek is belangrijk
Graag regelen/vergoeden van kosten, overuren
Overleg in ruimtes mogelijk maken
ICT faciliteiten zijn belangrijk
Hybride werken organiseren

Door 33% ingevuld; vaak meerdere aspecten genoemd

Verantwoording van het onderzoek

De enquêtevragen zijn opgesteld door de projectgroep 1,5m werkplekken en dienstverlening. In overleg met management en ondernemingsraad. Deze is uitgezet naar de mailadressen behorend bij de gemeente Dordrecht en via de Bibliotheek. Zij hadden gelegenheid aan het onderzoek deel te nemen in de periode van 28 juli tot en met 20 augustus. Er hebben 492 medewerkers van de gemeente en 46 medewerkers van de Bibliotheek meegedaan, een responsepercentage van 42%, respectievelijk 70%. Het merendeel (70%) is werkzaam vanuit het Stadskantoor. Voor de andere locaties is de respons te beperkt om er specifieke uitsplitsingen te kunnen doen.

drs. J.M.A. Schalk
september 2021

Postbus 619
3300 AP Dordrecht
(078) 770 39 05

ocd@drechtsteden.nl
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl